

Schoolplan 2023-2027

**Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland
Afdeling voortgezet onderwijs**

"Ik zie rond in de wereld"- Rudolf Steiner ....

**Schooljaar 2023/2024 – 2027/2028
Ingangsdatum: 1 september 2023**

De Vrije School Den Haag (Den Haag) - Rudolf Steiner College (Rotterdam) - Marecollege (Leiden)

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Missie/Visie – de pedagogische opdracht.....	5
2.1	De missie	5
2.2	De visie – de pedagogische opdracht	5
3.	Contextanalyse.....	6
3.1	Sterktes, zwaktes, kansen, bedreigingen en externe ontwikkelingen (SWOT analyse)	6
3.2	Externe ontwikkelingen	7
4.	Strategische thema’s, ambities, doelen en acties.....	10
4.5	Compacte samenvatting.....	14
5.	Onderwijskundig beleid.....	15
5.1	Uitgangspunt: pedagogisch-didactische visie	15
5.2	Curriculum	15
5.3	Onderwijstijd	16
5.4	Basisvaardigheden: taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden	16
	<i>Burgerschap</i>	17
5.5	Voertaal	17
5.6	Pedagogisch-didactisch klimaat en schoolklimaat.....	18
5.7	School ondersteuningsprofiel	19
6.	Personeelsbeleid.....	19
6.1	Bevoegd en bekwaam	20
6.2	Evenredige vertegenwoordiging vrouwen in de schoolleiding.....	20
6.3	Pedagogisch-didactisch handelen van het personeel	20
7.	Financiën.....	21
8.	Kwaliteitszorg.....	21
8.1	Deugdelijkheidseisen	22
8.1.1	Onderwijsproces	23
8.1.2	Schoolklimaat	23
8.1.3	Onderwijsresultaten.....	23
8.2	Vrijeschool ambitie: landelijk kwaliteitskader en visitatie.....	23

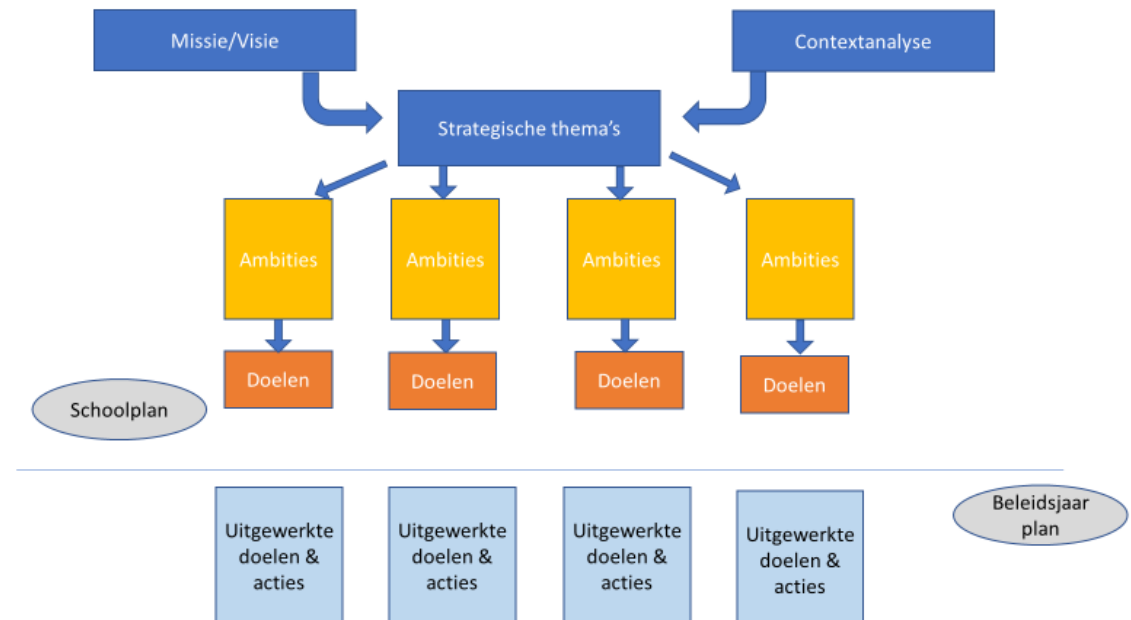
1. Inleiding

De stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland (ZWN) biedt vrijeschoolonderwijs aan leerlingen in Leiden, Den Haag en Rotterdam geïnspireerd op het mens- en wereldbeeld van Rudolf Steiner en de bijbehorende pedagogisch-didactische visie. Het Rudolf Steiner College, De Vrije School Den Haag en het Marecollege maken deel uit van de stichting. Dit zijn fantastische scholen met bevlogen leraren die zeer betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun leerlingen, in de meest brede zin van het woord. Deze inzet wordt naar buiten toe onder andere zichtbaar in ons onderwijs, in indrukwekkende toneel-, muziek- en euritmievoorstellingen, in de kunstzinnige vorming en in de persoonlijke getuigschriften.

Een werkgroep bestaande uit rectoren en teamleiders van de drie scholen hebben input geleverd voor de bouwstenen van dit schoolplan. Tijdens een studiedag is het Schoolplan besproken met medewerkers van alle ZWN-scholen, in deze bijeenkomst zijn ook de dromen en de wensen van de medewerkers benoemd. Ook ouders en leerlingen hebben, bij monde van de medezeggenschapsraad, input geleverd bij de totstandkoming van dit Schoolplan.

Het schoolplan 2023-2027 is een strategisch plan en geeft richting aan onze ambities en de daarmee gepaard gaande doelen die we willen bereiken. De concrete uitvoering van de doelen (acties) vindt op de scholen plaats. Dit schoolplan is derhalve richtinggevend voor de beleidsjaarplannen van de ZWN VO-scholen. Daarnaast beschrijft dit Schoolplan het huidige beleid met betrekking tot onderwijs, personeel, financiën en kwaliteitszorg (wettelijke verplichting¹).

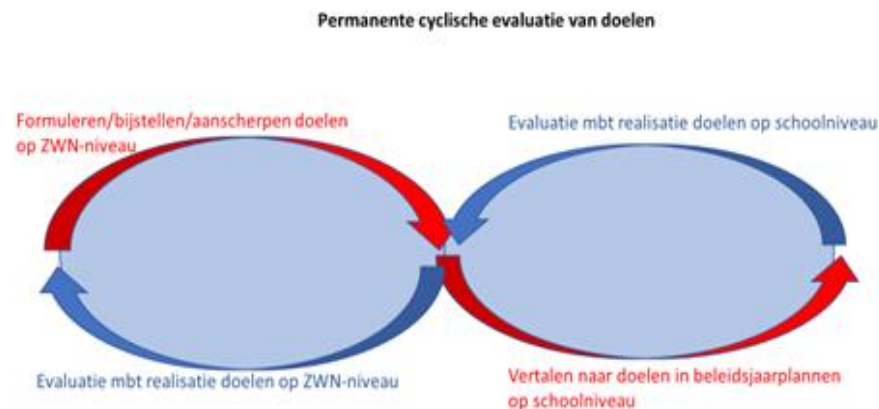
In het schoolplan zijn de missie, visie/pedagogische opdracht en de ambities, doelen en acties voor ZWN beschreven. Hierbij is het model hier rechts gevolgd.

¹ Conform artikelen 2.88 en 2.89 WVO

De doelen en acties zijn bewust op hoofdlijnen beschreven, zodat de afzonderlijke scholen hier een eigen invulling aan kunnen geven in de beleidsjaarplannen die jaarlijks worden vastgesteld. De belangrijkste ambities voor de komende vier jaar liggen in aandacht voor vrijeschool-inspiratie, eigenaarschap leerlingen, inclusief onderwijs, strategisch personeelsbeleid (inclusief en duurzaam) en duurzaamheid (in bedrijfsvoering en onderwijs).

Uiteraard blijft het niet bij het sec opstellen van het schoolplan. De ZWN-evaluatie van het schoolplan vindt plaats op bestuursniveau conform de kwaliteitscyclus en de evaluatie op schoolniveau vindt jaarlijks plaats met het lerarencollege en de vestigingsmedezeggenschapsraad, zie ook het schema hieronder. Zo blijven we onze doelen en ambities scherp voor ogen houden en kunnen we tijdig (bij)sturen waar nodig.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de missie, visie/pedagogische visie van ZWN. Hoofdstuk 3 geeft een contextanalyse en hoofdstuk 4 benoemt de strategische keuzes, ambities en doelen. Hoofdstukken 5-8 geven de huidige situatie weer: op welke wijze geeft ZWN invulling aan de wettelijke verplichtingen (H5: onderwijskundig beleid, H6 personeelsbeleid, H7 financiën en H8 kwaliteitszorg). Tot slot is in bijlage 1 een overzicht opgenomen van relevante schooldocumenten, met beschrijvingen van afzonderlijke beleidsgebieden. Ondanks het feit dat deze al geïmplementeerd zijn, maken deze ook deel uit van het schoolplan.

Artho Jansen, bestuurder ZWN

<i>Vastgesteld door:</i>	<i>Datum</i>
<i>Raad van toezicht</i>	<i>19.06.23</i>
<i>Medezeggenschapsraad</i>	<i>20.06.23</i>

2. Missie/Visie – de pedagogische opdracht

2.1 De missie

De missie van de vrijescholen ZWN is dat leerlingen de aandacht krijgen die nodig is om zich in hun denken, voelen en willen te kunnen ontwikkelen tot kritische, sociaal betrokkenen en creatieve mensen, die op een positieve manier mede vormgeven aan de samenleving. Vrijeschoolonderwijs verzorgt hiertoe een breed aanbod voor alle leerlingen, dat verbinding legt met de ontwikkelingsfasen van de leerlingen. De nadruk wordt gelegd op de ontwikkeling van het kritische denken, verbonden aan het gevoelsleven en in het concrete handelen.

Om invulling te geven aan deze missie hebben onze vrijescholen een breed aanbod: reguliere vakken (van aardrijkskunde tot wiskunde), periode onderwijs (thematisch onderwijs gedurende blokken gedurende enkele weken achterelkaar) kunst-, ambachts-, muzische en bewegingsvakken en eigen lesmateriaal. Het onderwijs wordt op een kunstzinnige manier gegeven: in de les worden de leerlingen aangesproken op denken, voelen en willen, zodat de lesstof echt tot leven komt.

In de middenbouw (eerste twee brugklasjaren) hebben de leerlingen een vaste mentor die een groot deel van de lessen verzorgt en hiermee een sociaal fundament legt om optimaal te kunnen werken in de bovenbouw. Er is ruimte en aandacht voor biografie-elementen en sociaal maatschappelijke oriëntatie (stages). Verder wordt er gewerkt aan zingeving door het organiseren van jaarfeesten en het opzeggen van een spreuk aan het begin van de lesdag. De lessen en het lesrooster zó aangeboden dat hoofd, hart en handen (denken, voelen, willen) in evenwicht aan bod komen (een zogenaamd "ademend rooster").

2.2 De visie – de pedagogische opdracht

De visie van ZWN is gebaseerd op de pedagogische opdracht, geïnspireerd op dit citaat van Rudolf Steiner: *"De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten om zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken."*

Onderwijs is voortdurend in beweging door de veranderende maatschappelijke omgeving die vragen stelt aan de opgroeiende mens. Dit vraagt om een proactieve houding vanuit de scholen. Wij zien dit mede als onze pedagogische opdracht.

ZWN stelt zich tot doel bij te dragen aan een evenwichtige en brede persoonlijke ontwikkeling van het kind en de jongvolwassene. Uitgangspunt is dat deze ontwikkeling verder gaat dan het aanleren van cognitieve vaardigheden en kennis, en nadrukkelijk ook gericht is op vorming van de leerling in sociaal, persoonlijk en kunstzinnig opzicht. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om sociale vaardigheden, inzicht in wie je bent en wat je kunt, moraliteit, verantwoordelijkheid, inventiviteit, originaliteit en creativiteit.

Het vrijeschoolonderwijs heeft een overlap met de drie doeldomeinen van de hoogleraar Gert Biesta: socialisatie, kwalificatie en subjectwording. Kwalificatie en socialisatie gaan over wat je kunt en doet en over wie je bent, terwijl subjectwording gaat over hoe je je

in de wereld manifesteert. Deze indeling loopt ten dele parallel aan het Vrijeschool adagium: onderwijs dat het leren met het hoofd, hart en handen in evenwicht aanbiedt. In het vrijeschool onderwijs zijn alle drie de domeinen van Biesta belangrijk. Het uitgangspunt van het vrijeschoolonderwijs is dat de leerling uiteindelijk het vermogen tot zelfontwikkeling vormt waardoor de leerling zelf betekenis en richting geeft aan het leven (persoonsvorming), zoveel mogelijk in afstemming met de andere domeinen kwalificatie en socialisatie .

3. Contextanalyse

De contextanalyse bestaat uit een intern deel (SWOT-analyse) en een extern deel: de analyse van de externe ontwikkelingen. In de hoofdstukken 5-8 worden de verplichte onderdelen van het schoolplan beschreven, te weten een beschrijving van het huidige onderwijskundig beleid, personeelsbeleid, financiën en het kwaliteitsbeleid. De uitwerking hiervan is tevens benut bij de contextanalyse.

3.1 Sterktes, zwaktes, kansen, bedreigingen en externe ontwikkelingen (SWOT analyse)

Sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

In verschillende werkgroepen zijn de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in beeld gebracht en in het schema hier rechts weergegeven.

<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goede sfeer in de klas, op school, tussen collega's: veiligheid en verbondenheid • Grote betrokkenheid bezield personeel • Ruimte voor eigenheid ('anders zijn') van leerlingen • Aandacht voor de individuele leerling/leraar 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matige aansluiting ICT-onderwijs op buitenwereld (op sommige scholen) • Imago "zorgschool" doet geen recht aan vrijeschool filosofie • Lesuitval tgv krapte op de arbeidsmarkt • Aandachtspunt: onbekendheid van schoolachtergrond c.q. filosofie van de vrijeschool bij sommige ouders en leerlingen
<p>Kansen</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICT onderwijs (vaardigheden en mediawijsheid) verder verbeteren: mogelijkheden beter benutten • Beter benutten internationale Waldorf-contacten, stages • Versterken sociale en culturele diversiteit door meer diversiteit bij leerlingen en leerkrachtenpopulatie • Aanspreekcultuur verbeteren om écht van elkaar te leren • Aanwezige kwaliteit van leraren is hoog: deze kan beter worden ingezet 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toenemend lerarentekort leidt tot nog meer organisatorische problemen (lesuitval), en bedreigt het vinden van goede vrijeschool docenten • Ambities en werkplannen sluiten niet meer aan op de beschikbare werktijd tgv verschuiving balans werk/privé • Leerlingen moeilijk in de "aan" stand te zetten, oa na covid • Grote betrokkenheid kan leiden tot werkdruk en ziekteverzuim

3.2 Externe ontwikkelingen

De bovenstaande analyse is vooral gericht op wat er binnen de scholen speelt. Het Schoolplan wil daarnaast aansluiten bij landelijke ontwikkelingen in het onderwijs en in de maatschappij.

Wat betreft het onderwijs zijn dit kort samengevat de volgende ontwikkelingen:

1. Een sterk toenemende aandacht voor de sociale ontwikkeling van leerlingen
2. Een sterk toenemende aandacht voor executieve functies
3. Een sterk toenemende aandacht voor burgerschap
4. Een sterk toenemende aandacht voor digitale geletterdheid

Van belang voor de komende jaren is ook de Kennisagenda voor het onderwijs (NRO). De kennisagenda geeft aan dat de volgende thema's relevant zijn voor het onderwijs:

1. De school als lerende en professionele organisatie
2. Kennis en vaardigheden van leerlingen
3. Toegang tot een inclusieve(re) leeromgeving
4. Gelijke kansen
5. Technologie voor het onderwijs

In het onderstaande schema worden deze ontwikkelingen en de gevolgen voor de scholen nader toegelicht

Ontwikkeling	Gevolgen voor de scholen
Binnen goed onderwijs spelen de basisvaardigheden (taal onderwijs en burgerschap) een belangrijke rol. Een thema waar momenteel veel over te doen is, zowel binnen het funderend onderwijs als vanuit de politiek. De schoolbesturen moeten aan de met het verstevigen van de basisvaardigheden binnen de schoolorganisatie. Niet alleen bezien vanuit de kwalificerende kant van het onderwijs, maar ook vanuit de andere doeldomeinen van Biesta: socialisatie en subjectwording. De scholen zullen hier intensief op gemonitord worden de komende periode.	De kwaliteitscyclus dient op dit onderdeel te worden aangepast. Er moet meer intensieve monitoring plaats vinden op de ontwikkeling van de leerlingen in taal (Nederlands) en rekenen (wiskunde). Burgerschapsbeleid dient nader te worden geëxpliciteerd en/of ontwikkeld.
Digitalisering van het onderwijs neemt toe, ook eisen m.b.t digitaal geschoolde leerlingen in het vervolgonderwijs en de latere werkomgeving nemen toe, waardoor de aanleverende scholen hier op moeten anticiperen.	Het curriculum van de scholen dient aan deze ontwikkeling worden aangepast.
Toenemende aandacht voor individuele leertrajecten en formatief handelen.	Dit is een thema in dit nieuwe Schoolplan

<p>Na de corona pandemie komen niet alleen de opbrengsten onder druk te staan omdat leerlingen een leerachterstand hebben opgelopen (deze leerachterstand verschilt overigens per leerling en per klas), maar ook het gedrag en de motivatie van de leerlingen is veranderd. Docenten ervaren een gebrek aan aandacht in de klas en een weinig coöperatieve houding van leerlingen.</p>	<p>Dit is een thema in dit nieuwe Schoolplan. het is van belang te onderzoeken wat hier precies de oorzaak van is (alleen corona of is aandachtspanne van leerlingen sowieso minder geworden en dienen zij nog meer te worden geschoold in executieve en sociale vaardigheden. De scholen hebben hier ook iets te doen, o.a leerlingen meer eigenaar maken van hun leerproces Daarnaast hebben de scholen de ambitie meer planmatig te gaan werken, ook vanuit pedagogisch perspectief: een goed voorbeeld geven aan leerlingen. Dit onderdeel wordt opgenomen in de kwaliteitscyclus.</p>
<p>In veel regio's is sprake van krimp, dit geldt echter niet voor Rotterdam en Den Haag, op termijn in enige mate voor Leiden. In combinatie met het lerarentekort dat de komende jaren steeds meer zal toenemen, vraagt dit om samenwerking met andere schoolbesturen binnen de regio. Er worden onderwijsregio's gevormd om dit tekort aan te pakken.</p>	<p>De scholen participeren in de regionale samenwerking.</p>
<p>Lerarentekort. De kwaliteit en kwantiteit van het onderwijs komen hierdoor onder druk te staan. De overheid zet o.a regionale samenwerking (het vormen van onderwijsregio's) in als middel om dit tekort te bestrijden.</p>	<p>De school dient een lerende en professionele organisatie te zijn. Het RSC en de VSDH hebben zich aangesloten bij het voorloperstraject van de onderwijsregio's. Het MC is een actieve partner in de regionale samenwerking, ook op het gebied van opleiding.</p>
<p>Een toenemende kansenongelijkheid tussen theoretisch en praktisch opgeleiden en tussen arm en rijk.</p>	<p>Het is van belang om deze ontwikkeling te leggen naast de huidige inrichting van het onderwijs (aanbieden bijlessen, huiswerkklassen, begrijpend lezen, wel/geen heterogene klassen, gepersonaliseerd leren etc.). Is de leeromgeving inclusief genoeg? Hier dienen de scholen komende jaren heldere keuzes in te maken en gelijke kansen te garanderen. Inclusief onderwijs is een thema in dit Schoolplan.</p>
<p>De klimaatverandering heeft grote invloed op de mens en de natuur. Duurzaamheid als antwoord daarop wordt steeds urgenter en dient door te klinken in het onderwijs: in de vertaling in de lessen en in de manier waarop scholen omgaan met hun facilitaire bedrijf</p>	<p>De bedrijfsvoering en huisvesting van de scholen dient zo duurzaam mogelijk te worden ingericht. Medewerkers worden gestimuleerd zich zo duurzaam mogelijk te gedragen (regeling voordeel elektrische fietsen). In het onderwijs kan duurzaamheid als thema worden ingebracht om zo de bewustwording te vergroten. Duurzaamheid is ook een thema in dit schoolplan: bewustwording in de school (leerlingen en werknemers) en de vertaling hiervan in facilitaire aspecten en ook in het onderwijs.</p>
<p>Onderwijs wordt vaak als oplossing voor maatschappelijke problemen ingezet: 'de school moet alles oplossen'.</p>	<p>Van belang is om goed zicht te kunnen krijgen op deze knelpunten en vervolgens te benoemen waar vrijescholen vanuit hun visie een antwoord op hebben (en waarop niet).</p>

Landelijk onderwijs beleid wordt diffuser, meer incident-gedreven en meer ad-hoc. De financiële middelen die de overheid aan scholen ter beschikking stelt zijn in toenemende mate geormerkt.

Dit vraagt visie, verantwoording en rolvastheid van bestuur en scholen om hierin een eigen koers te kunnen blijven varen

4. Strategische thema's, ambities, doelen en acties

Op basis van de hierboven geschetste externe ontwikkelingen en SWOT analyse en aansluitend bij onze missie en visie, is gezocht naar strategische thema's en ambities, die richtinggevend zijn voor ZWN. Voor deze zoektocht is een speciale werkgroep opgericht, tevens is in een workshop tijdens de ZWN-studiedag input gegeven voor thema's in het nieuwe schoolplan. Wij hechten eraan om de geselecteerde themas en ambities te benoemen, te voorzien van doelen en de ontwikkeling daarvan nadrukkelijk te volgen. De aan de thema's verbonden ambities en acties worden grotendeels door de scholen zelf in gang gezet en krijgen een plaats in de beleidsjaarplannen van de scholen. Directie en bestuur zullen de wijze van invulling en voortgang van de ambities en de doelen in het schoolbeleidsplan frequent monitoren en SMART benoemen. De volgende strategische thema's en ambities zijn geselecteerd:

- *Aandacht voor vrijeschool pedagogiek (onderwijs)*. De komende vier jaar willen we de vrijeschoolpedagogiek nog nadrukkelijker op de kaart van onze scholen zetten. Ons onderwijs is geïnspireerd op de antroposofie, dit maakt het vrijeschoolonderwijs uniek en onderscheidend. Wij vinden het belangrijk het unieke en onderscheidend vermogen van ons onderwijs te behouden, maar ook te blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden om het vrijeschoolonderwijs vorm te geven.
- *Eigenaarschap leerlingen (onderwijs)*. Onze leerlingen ondergaan de effecten van de afgelopen coronajaren. Het is, op zijn zachtst gezegd, niet gemakkelijk geweest. Het animo, de betrokkenheid en het leerplezier moeten weer terugkeren in de lessen. Dit kan onder andere gerealiseerd worden door het eigenaarschap van leerlingen te vergroten. Niet alleen in de lessen (het eigen leerproces), maar ook in de school (betrokkenheid bij de organisatie). Met het eigenaarschap van leerlingen gaan we de komende vier jaar aan de slag.
- *Inclusief onderwijs (onderwijs)*. De Nederlandse samenleving wordt steeds diverser. Deze diversiteit moet ook doorklinken in onze scholen. Om die reden willen we niet alleen onze leerlingen maar ook ons personeel, lesinhoud en lesaanbod zo veel als mogelijk een afspiegeling laten zijn van onze samenleving. Wij zijn ons ervan bewust dat dit niet vanzelf gaat, reden waarom dit een belangrijke plaats krijgt in ons schoolplan.
- *Strategisch, inclusief en duurzaam personeelsbeleid (personeel)*. Bovenstaande thema's kunnen vanzelfsprekend niet gerealiseerd worden zonder de inzet van onze medewerkers. Dit moeten wij faciliteren en dat is niet eenvoudig. Het lerarentekort en de hoge werkdruk zijn actuele thema's binnen het onderwijs. Wij vinden het om die reden van belang de komende jaren te investeren in strategisch, duurzaam en inclusief personeelsbeleid.
- *Duurzaam huisvestings- en voedingsbeleid (bedrijfsvoering)*. Wij dragen de omgeving waarin wij wonen, leven en werken een warm hart toe. Dit vraagt om een duurzame omgang met onze huisvesting, ons voedselbeleid en alle andere zaken die raken aan de bedrijfsvoering van de scholen. Maar dat niet alleen: ook in ons personeelsbeleid stimuleren wij duurzame keuzes. Tot slot willen we ook in ons lesaanbod meer aandacht besteden aan duurzaamheid.

In het onderstaande schema worden de thema's, ambities en doelen weergegeven. Tevens is een eerste aanzet gedaan voor mogelijke acties die uitgewerkt kunnen worden in de beleidsjaarplannen van de ZWN-scholen. De bovenschoolse werkgroepen Personeel en Bedrijfsvoering hebben daarbij een aanjaagfunctie en hebben een rol als brainstormplatform.

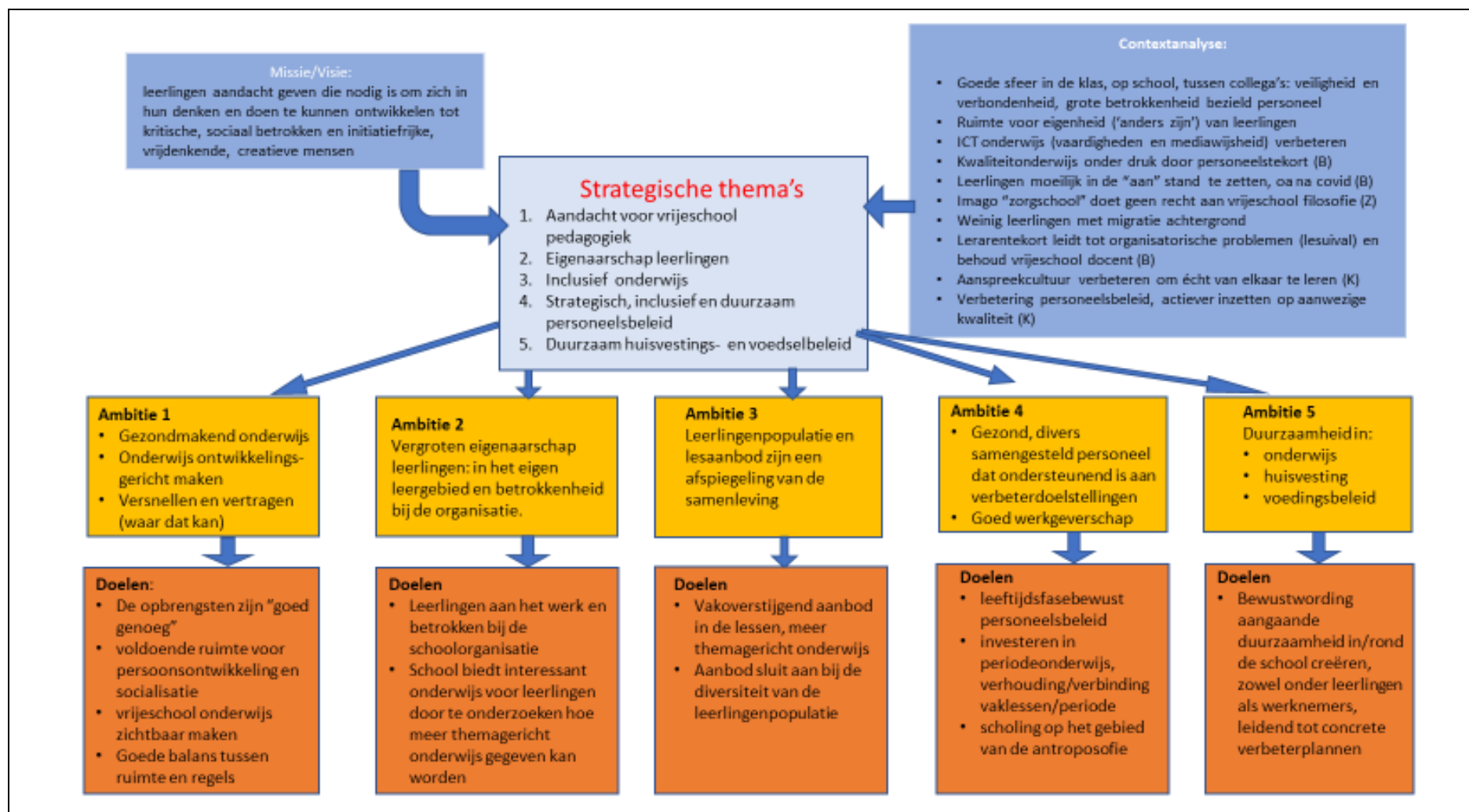
Thema	Ambities	Doelen	Mogelijke acties (uit te werken in beleidsjaarplannen)
Aandacht voor vrijeschool pedagogiek	Gezondmakend onderwijs. Dit wordt bereikt door roosters, toetsten, methodes en lesvoorbereidingen ontwikkelingsgericht te maken zodat deze in lijn zijn met de antroposofische visie. Het ademend rooster wordt ook in de hoogste klassen nagestreefd. Het verder ontwikkelen van ons vrijeschoolonderwijs, met name op het gebied van de persoonsvormende aspecten, aansluitend bij de uitgangspunten van Biesta	De opbrengsten moeten "goed genoeg" zijn, zodat voldoende ruimte is voor persoonsontwikkeling en socialisatie. De bedoeling van vrijeschool onderwijs is goed zichtbaar. Er ontstaat zo meer draagvlak voor de vrijeschool visie. Er is een goede balans tussen ruimte en regels (versnellen en vertragen)	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonsvorming (Biesta) positief op de kaart zetten, waarbij kwalificatie niet vergeten wordt. Het creëren van een goede balans tussen ruimte en regels. • Werkgroepen oprichten voor toetsen, voorbereiding lesmethodes en rooster met als doel deze meer ontwikkelingsgericht te maken. • In het onderwijs een goed evenwicht vinden tussen versnellen (waar dit moet) en vertragen (waar dit kan), bijvoorbeeld door het ontwikkelen van mobiel telefoonbeleid, het geven van mediawijsheid, het aanbieden van bv meditatie. Investeren in periodeonderwijs, goed kijken naar verhouding en verbinding vaklessen/periode, schooltijden (aanvang) onder de loep nemen • Nieuw vmbo: benutten om vrijeschool visie in te passen in deze nieuwe vorm. • Versterken kwaliteitscoördinatie en daar op sturen mbt opbrengsten en basisvaardigheden • Nadere invulling acties in beleidsjaarplannen van de scholen • Organiseren ouderbijeenkomsten over achtergronden van de school • Verbeteren van communicatie over de doelen en achtergronden van de school om deze toegankelijker te maken (antwoord op zorg-imago)
Eigenaarschap leerlingen	Vergroten van het eigenaarschap van leerlingen.	Actieve en betrokken leerlingen die goed onderwijs krijgen zowel in het eigen leergebied als op het gebied van organisatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen meer eigenaar maken van hetgeen zij leren en dus meer gepersonaliseerde leertrajecten ontwikkelen in de bovenbouw (voorbeeld Rotterdam). • Plannen ontwikkelen voor formatief toetsen en handelen • Investeren in leerlingen goed aan te leren om planmatig te werken.

		<p>Leerlingen zijn meer aan het werk en meer betrokken bij de schoolorganisatie. Vanuit de school door leerlingen interessant onderwijs bieden door te onderzoeken hoe meer themagericht onderwijs gegeven kan worden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen meer betrekken bij schoolorganisatie bijvoorbeeld: co2 meten in lokaal, plannen laten maken voor werkdruk vermindering • Actief promoten leerlingenraad/vmr hier ruimte voor vrijmaken ook voor goede begeleiding leerlingen in mr. • Nadere invulling acties in beleidsjaarplannen van de scholen. • Benutten Internationale Waldorf-contacten voor uitwisseling/stage
Inclusief onderwijs	De leerlingenpopulatie en het lesaanbod zijn een afspiegeling van de samenleving	<p>1. Vakoverstijgend aanbod in de lessen, meer themagericht onderwijs. 2. Aanbod sluit aan bij de diversiteit van de leerlingenpopulatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kiezen voor en investeren in vakoverstijgende thema's in de lessen: bijvoorbeeld cultuur, klimaat, arm en rijk, gender. • Breder kijken naar de waarden van jaarfeesten en onderzoeken of dit diverser en inclusiever kan worden aangeboden. • Onderzoeken welke belemmeringen er nu zijn voor leerlingen om te kiezen voor ZWN scholen (bewustzijn), dan pas gericht beleid maken om meer diversiteit te bewerkstelligen. • Op basis van onderzoek acties inzetten • Actief werven personeel met diverse achtergronden. • Nadere invulling acties in beleidsjaarplannen van de scholen
Strategisch duurzaam en inclusief personeelsbeleid	Gezond, divers samengesteld personeel dat goed wordt gefaciliteerd en ondersteunend is aan onderwijs-verbeterdoelstelling-en. ZWN is een goede werkgever	<p>Investeren in de gezondheid van de medewerkers en dit als zodanig inclusief acties opnemen in het personeelsbeleid van ZWN. Meer diversiteit bewerkstellingen zowel in de personeelssamenstelling, als ook in de</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oplossen knelpunten m.b.t parttime medewerkers (wensen werkvloer). • Actief meer scholing aanbieden op het gebied van de antroposofie, • Actief toepassen leeftijdsfasebewust personeelsbeleid, dus rekening houdend met leeftijd maar ook met behoeftes personeel. • In aanname beleid streven naar personeelsbestand dat zo veel mogelijk een afspiegeling van de samenleving is. • Investeren in gezondheid van personeel, door onderzoek naar duurzame inzetbaarheid. • Onderzoek naar oorzaken verzuim. • Investeren in fijne werkplek.

		<p>directie en het management. De ambitie is ook gericht op (het onderzoeken van) meer samenwerking tussen medewerkers onderling zodat meer vakoverstijgend en themagericht onderwijs kan worden aangeboden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mobiliteit stimuleren (benutten evt. docentenoverschot buiten de Randstad) indien nodig rekening houdend met non concurrentie afspraken in de regionale samenwerking wat betreft terugdringen lerarentekort. • Meer ruimte voor uitwisseling met alle ZWN-scholen: niet alleen per sectie maar ook per leerlaag of thema, niet alleen studiedag maar ook werkdag. • Nadere invulling acties in beleidsjaarplannen van de scholen.
<p>Duurzaam huisvestings- en voedingsbeleid (bedrijfsvoering)</p>	<p>Duurzame huisvesting Duurzaam voedingsbeleid Duurzaamheid als thema in het onderwijs</p>	<p>Bewustwording aangaande duurzaamheid in/rond de school creëren, zowel onder leerlingen als werknemers</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar mogelijkheden instellen, niet alleen gebouwen maar ook energievoorziening. • Voedingsbeleid nog duurzamer maken. • Medewerkers stimuleren zich zo duurzaam mogelijk te gedragen • Leerlingen laten mee denken over het brengen van duurzaamheid in de school (zie ook ambitie 2). • Duurzaamheid thema maken in onderwijs (ambitie 2). • Nadere invulling acties in beleidsjaarplannen van de scholen.

4.5 Compacte samenvatting

In het onderstaande schema zijn de strategische thema's, de ambities en de doelen compact weergegeven:

5. Onderwijskundig beleid

5.1 Uitgangspunt: pedagogisch-didactische visie

Ons onderwijs is gericht op het bijdragen aan de individuele ontwikkeling van de leerling. Daarbij wordt een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van het denken, het gevoel en de wil nagestreefd. Cognitieve, kunstzinnige en sociale vorming krijgen gelijkwaardige aandacht. Niet de leerstof, maar de ontwikkelingsmogelijkheden van een bepaalde leeftijd en de individuele mogelijkheden staan centraal. De leerstof is ontwikkelingsstof en is afgestemd op de leeftijdsfasen van de leerlingen. De leerlingen moeten hun mogelijkheden en talenten kunnen ontdekken en ontplooien. Het vrijeschoolleerplan maakt het mogelijk dat zij een ruime kijk op zichzelf en de samenleving kunnen ontwikkelen. Hierdoor worden leerlingen zich bewust van hun interesses en hun, vaak onbewust aanwezige, mogelijkheden en idealen. De keuze voor een vervolgopleiding en beroep kan dan vanuit hun eigen motivatie plaatsvinden. Zo kunnen zij een wezenlijke en betrokken bijdrage aan de samenleving leveren.

Daarnaast is het van belang dat leerlingen leren omgaan met onderlinge verschillen. Zij moeten leren samenwerken en daarbij respect tonen voor de ander en andermans kwaliteiten leren zien en waarderen (breder dan, maar wel aansluitend op burgerschapsvorming). Met name in de ambachtelijke vakken en de kunstvakken komen deze aspecten –in heterogene groepen waar dat kan - aan bod. Tot slot is het van groot belang dat leerlingen zich ook op het cognitieve vlak goed ontwikkelen en worden voorbereid op de einddoelen van het examen.

Ter ondersteuning van de missie wordt in de dagelijkse praktijk gewerkt aan een veilige en pedagogische omgeving voor de leerlingen. Ook alertheid met betrekking tot de effecten van het gedrag van leerlingen - en indien nodig adequaat optreden - is daarbij van belang. De scholing van leraren op pedagogisch en didactisch vlak komt onder meer aan bod in de pedagogische vergaderingen. Ook worden interne en externe scholingstrajecten ondersteund. De pedagogische didactische vaardigheden worden gemonitord door diverse lesbezoeken en door de interne audit van alle ZWN-scholen die jaarlijks plaats vindt.

5.2 Curriculum

Ontwikkelingsgericht

De vrijeschool heeft een leerplan van het eerste leerjaar tot het twaalfde leerjaar. Het leerplan is richtinggevend voor het periode onderwijs. Hierbij sluiten de scholen aan bij het twaalfjarige internationale Waldorf curriculum met een breed onderwijsprogramma dat zich richt op de ontwikkeling en vorming van leerlingen. In iedere klas loopt een jaarthema passend bij de leeftijdsfase als een rode draad door de lesstof heen. Het jaarthema geeft de verschillende vakken onderlinge samenhang. Het onderwijs is ingericht met periodeonderwijs, vaklessen en met kunst-/bewegingsonderwijs. De afwisseling tussen de vakken die het hoofd, de handen en het hart aanspreken is daarbij van belang. Om die reden is er veel aandacht voor kunstvakken binnen het vrijeschoolonderwijs.

Een deel van de meer theoretisch gerichte vakken wordt in het periodeonderwijs gegeven. Hierin zijn de leerlingen drie weken lang gedurende de eerste twee lessen van iedere schooldag intensief met een onderwerp (vak) bezig. Tijdens het periodeonderwijs creëert de leerkracht zelf de lesopbouw en -inhoud in relatie tot de ontwikkelingsfase van de klas. Het periodeonderwijs bevat ook vrijeschoolspecifieke thema's (vakken) zoals sterrenkunde, architectuur en biografie.

In de vaklessen werken we grotendeels met reguliere lesmethodes waarin het curriculum voor doorlopende leerlijnen, het verwezenlijken van kerndoelen en de uiteindelijke diplomering zijn opgenomen. De vaksecties kiezen de methode die het beste aansluit bij de doelen per vak. Er is ook ruimte voor aanvullend materiaal om de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op het verkrijgen van de benodigde competenties en kennis voor het examen. De secties zijn verantwoordelijk voor de doorgaande leerlijn en hebben inhoudelijk afspraken gemaakt over aanpak en toetsing. In onze wekelijkse pedagogische vergadering en in onze studiemiddagen besteden we regelmatig aandacht aan de aansluiting van de leerlijnen bij de leerlingen.

In het bewegingsonderwijs (gymnastiek, eurytmie) leren de leerlingen goed bewegen en ontmoeten ze de ander. Het rijke aanbod aan kunstvakken zoals dans, beeldende kunst, muziek en drama activeert de wilsontwikkeling en stimuleert de gevoelsontwikkeling.

Afsluiting

De school biedt de opleidingen mavo, havo en vwo aan. Na het tweede of derde leerjaar krijgen de leerlingen een advies voor hun definitieve leerroute.

In de PTA's hebben we per leerroute aangegeven hoe de toetsing en afsluiting plaatsvinden. Daarbij worden de kerndoelen van de examenprogramma's gevolgd.

5.3 Onderwijstijd

De scholen voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot onderwijstijd. Vanwege het brede onderwijsaanbod worden vaak meer lessen gegeven dan wettelijk is vereist. De scholen monitoren de (on)geplande lesuitval. Met name in de eerste leerjaren proberen de scholen de uitgevallen zo veel mogelijk te laten vervangen. Uitgangspunt is dat de onderwijstijd effectief wordt benut door leraren.

5.4 Basisvaardigheden: taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden

Taal

Bij aanname van leerlingen wordt het onderwijskundige rapport nagekeken op taalachterstanden. Dit is ook het onderwerp van gesprek bij de warme overdracht. In de brugklas wordt nagegaan of er sprake is van een taalachterstand. Als er sprake is van een taalachterstand of dyslexie, nemen wij passende maatregelen op. Wij bieden geen standaard programma aan maar maatwerk vanuit de behoefte van de leerling. Het dyslexiebeleid is te lezen in het zorgplan.

In de eerste leerjaren wordt nadrukkelijk gemonitord op welk niveau de leerlingen zich bevinden aan de hand van genormeerde toetsen. Aan de hand van eventuele achterstanden worden deficiënties weggewerkt met de desbetreffende leerlingen, zodat ze aan het einde van het tweede leerjaar op het gewenste niveau zitten.

Rekenen

Een vergelijkbaar beleid geldt voor rekenvaardigheden: in de eerste leerjaren wordt nadrukkelijk gemonitord op welk niveau de leerlingen zich bevinden aan de hand van genormeerde toetsen. Aan de hand van eventuele achterstanden worden deficiënties weggewerkt met de desbetreffende leerlingen, zodat ze aan het einde van het tweede leerjaar op het gewenste niveau zitten.

Burgerschap

Binnen de vrijeschool is veel aandacht voor actief burgerschap. In de visie van de school ligt als de aandacht voor actief burgerschap vanzelfsprekend besloten. Een belangrijk thema binnen de vrijeschool dat daar op aan sluit is: 'Worden wie je bent'. Dit vertalen de scholen in de volgende handelingen:

- De scholen creëren een bij de leeftijd passend evenwicht tussen geborgenheid, zelfstandigheid en vrijheid.
- De scholen zetten de leerlingen aan tot gezonde zelfontplooiing door te leren met hoofd, hart en handen.
- De scholen gaan ervan uit dat ieder mens eigen ontwikkelingsmogelijkheden in zich draagt en zien het als een uitdaging om die impuls te herkennen en te stimuleren.
- De scholen bereiden de leerlingen voor op de samenleving van de toekomst en bieden hen kennis en vaardigheden om hun eigen weg te vinden. Het leven is meer dan examen doen. De samenleving heeft behoefte aan mensen die initiatiefrijk, kritisch en verantwoordelijk zijn.
- De scholen scheppen een cultuur van spirituele zingeving.

Burgerschapsvorming brengt de leerlingen de basiskennis, vaardigheden en houding bij die nodig zijn om een actieve rol te kunnen spelen in de eigen leefomgeving en in de samenleving. De leerlingen maken kennis met begrippen als democratie, grond- en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met maatschappelijke diversiteit. Deze kennis wordt geleerd door te oefenen in de praktijk. Eerst gebeurt dit in de eigen klas, vervolgens in de schoolgemeenschap en tenslotte middels stages en excursies in de directe leefomgeving en de maatschappij. De scholen oriënteren zich (in 2023) op de mogelijkheden om burgerschapsonderwijs zinvol te monitoren.

Digitale vaardigheden

Twee scholen binnen de stichting verzorgen lessen in digitale vaardigheden. Een school is bezig om zich hier op te oriënteren. Er wordt, naast meer executieve vaardigheden, aandacht besteed aan mediawijsheid, gericht op het vinden van de juiste informatie en het ontwikkelen van een digitale weerbaarheid voor desinformatie.

5.5 Voertaal

Anderstalige leerlingen worden zo veel mogelijk in de gewone lessen opgevangen, met eventuele extra aandacht vanuit de klassenleraar of mentor. Indien nodig bieden wij deze leerlingen extra lessen en trainingen aan om de Nederlandse taal eigen te maken. Ook kijken we goed of de leerlingen in voldoende mate integreren in de schoolgemeenschap.

5.6 Pedagogisch-didactisch klimaat en schoolklimaat

Wij willen kinderen, jonge mensen, helpen om hun persoonlijkheid tot ontplooiing te brengen. De school wil een basis leggen voor een brede, algemene vorming en een harmonische ontwikkeling, waar leerlingen hun verdere leven op kunnen voortbouwen. Op onze school is het antroposofisch mensbeeld een belangrijke inspiratiebron. Concreet betekent dit dat ons onderwijs aansluit op de natuurlijke ontwikkelingsfasen van kinderen. In elke fase worden nieuwe belangstellingsgebieden en ontwikkelingsmogelijkheden bij het kind aangesproken. Het is de taak van ons onderwijs hierop aan te sluiten. Wij zien de lesstof als een belangrijk voermiddel voor de persoonlijke ontwikkeling van jonge mensen. Ambities om ons pedagogisch-didactisch klimaat en schoolklimaat te verbeteren liggen momenteel op het gebied van het verder ontwikkelen van ons vrijeschoolonderwijs met name op het gebied van de persoonsvormende aspecten, aansluitend bij de uitgangspunten van prof. Biesta.

Wij vinden het belangrijk een schoolklimaat te creëren waarin eenieder zich gezien en geborgen voelt en zich optimaal kan ontwikkelen. Dit betreft het pedagogische klimaat in en rond de lessen, maar ook de omgangsvormen tussen leerlingen onderling, medewerkers onderling en tussen medewerkers en leerlingen. Sociale processen vinden ook plaats tussen de lessen door, in de pauzes en voor en na school. Deze processen zijn ook van wezenlijk belang voor de ontwikkeling van de leerling. De school wil hierin niet alleen sturen, maar ook, waar nodig, begeleiden of ingrijpen.

Binnen de school werken we continu aan een veilig schoolklimaat, de effecten hiervan worden gemonitord door middel van de jaarlijkse enquête sociale veiligheid.

- We voldoen aan de wettelijke verplichtingen (leerlingenstatuut, huishoudelijk reglement, veiligheidsprotocol, RI&E-inventarisatie, Preventief Medisch Onderzoek, antipestprogramma's, incidentregistratie, schoolveiligheidsplan, opvolging van leerplicht en absenties).
- De scholen zijn kleinschalig waardoor er voldoende aandacht is voor de leerlingen.
- We besteden veel aandacht aan een gezonde school, waarin voldoende beweging is, er wordt een gezond het voedselbeleid in de kantine gevoerd en er is regelmatig voorlichting over de gezondheidsrisico's van o.a roken, alcohol, drugs, etc.
- Er zijn veel gezamenlijke leerlingenactiviteiten (jaarfeesten, schoolfeesten etc.).
- Klassen hebben in de middenbouw een vaste mentor gedurende twee jaar. In de bovenbouw hebben zij vervolgens ook een mentor gedurende hun schoolcarrière. Ouders en leerlingen krijgen zo een goede band en er ontstaat een bedding waarin de leerling zich veilig voelt.
- Ouders hebben korte lijnen met school (o.a. klassenouderoverleg met de schoolleiding) en worden betrokken bij de school: driemaal per jaar een ouderavond, deelname aan vieringen en activiteiten.
- We geven in de pedagogisch-didactische aanpak veel ruimte aan leraren om echt in contact te komen met leerlingen.
- Regelmatige enquêtes onder medewerkers (medewerkerstevredenheidsonderzoek), leerlingen en ouders (Vensters) geven ons een goed beeld van het schoolklimaat en de mogelijkheid om verbeterpunten te ontdekken.
- De scholen hebben een goed ondersteuningsteam waar leerlingen met een vraag op cognitief, sociaal en psychisch vlak terecht kunnen. Leerlingen kunnen met mentoren, leraren, ondersteuners en vertrouwenspersonen altijd een weg vinden om in gesprek te komen over een probleem.
- In de mentor/studielessen besteden we aandacht aan sociale vaardigheden, sociale media, groepsdruk.

- Het aanbod van lessen als euritmie, koken, praktisch-kunstzinnige vakken, toneel etc. daagt leerlingen uit om zichzelf op een andere wijze te laten zien.
- We benoemen respectvol gedrag als vanzelfsprekend en gedragen ons zelf ook zo.
- We stimuleren een luisterende, open houding bij alle medewerkers.

5.7 School ondersteuningsprofiel

Basisondersteuning

De scholen zien de algemene leerlingenzorg als een taak voor iedere docent binnen de grenzen van zijn of haar mogelijkheden. De ondersteuning ligt in het verlengde van de lesgevende taak en is daarmee nauw verbonden. Leerlingen ondersteuning vindt plaats in iedere les. Aanvullende ondersteuning kan binnen, maar ook buiten lesverband worden aangeboden.

De klassenleraar of mentor wordt gezien als de spil in de begeleiding van de leerlingen. Zowel op het gebied van de sociaal-emotionele begeleiding als in de begeleiding op het gebied van studievoordigheden en het doorlopen van het leertraject. De klassenleraar monitort de ontwikkeling van de leerling in de breedste zin van het woord en is daarbij eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders.

Zowel docenten als klassenleraren worden ondersteund door de ondersteuningscoördinatoren, teamleden en teamleiders, die frequent met elkaar spreken over de voortgang van leerlingen en klassen.

Het ondersteuningsaanbod vanuit de basisondersteuning is bedoeld voor alle leerlingen en wordt voor een deel aangepast aan de behoefte van de leerling. Het aanbod bestaat uit een zorgvuldig aanname-en plaatsingsbeleid, een actief verzuimbeleid, taalondersteuning, extra rekenlessen, begeleiding van docenten voor aanpassingen in de klas, begeleidingslessen met aandacht voor verbetering studievoordigheden/planning en organisatie, psychosociale trainingen en examenvreestraining.

Extra ondersteuning

Soms hebben leerlingen meer nodig dan alleen de basisondersteuning die de scholen kunnen bieden. Om de vraag te kunnen beantwoorden wat deze leerling nodig heeft en hoe wij dat kunnen bieden wordt er, in samenwerking met de ouders, een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) geschreven. Hierin staat beschreven welke extra inzet er nodig is om de ondersteuning binnen de school te realiseren. Hiervoor kan de school bij de drie afzonderlijke samenwerkingsverbanden een ondersteuning aanvragen en ontvangen de scholen middelen waarmee zij naar eigen inzicht de ondersteuning die nodig is kan realiseren. Hierbij valt te denken aan intensieve (individuele) ondersteuning ten aanzien van gedrag of sociaal-emotioneel functioneren, maar ook aan intensieve ondersteuning aan (ernstig) zieke leerlingen.

6. Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid moet ondersteunend zijn aan de doelstellingen die de school wil realiseren. Dit betekent dat het personeelsbeleid aan moet sluiten op de menskundige en maatschappelijke visie van de school. Samenwerking is daarbij een vitaal onderdeel en vraagt om permanente aandacht.

Het personeelsbeleid van de school is erop gericht een klimaat te bieden waarin het personeel zich veilig en gewaardeerd weet en zich gedragen en gestimuleerd voelt in de eigen ontwikkeling, passend binnen de doelstellingen van de school. Bij de aanname van personeel

is het uitgangspunt dat de kandidaat zich verbonden voelt met de visie van de school op mens en wereld. Dit is tevens een cruciaal aspect dat aansluit op de pedagogische visie van de school: leraren hebben daarin een belangrijke voorbeeldfunctie voor de leerlingen.

Daarnaast vraagt deze tijd een verdergaande mate van professionalisering van alle betrokkenen. Dit is vertaald naar heldere verwachtingen met betrekking tot het leraarschap. Het gaat daarbij om persoonlijke ontwikkeling die gekoppeld wordt aan concrete doelstellingen. Daarbij worden scholingsafspraken op maat gemaakt die aansluiten bij de ontwikkelingsambitie en de ontwikkelingsrichting van de scholen. Deze zijn vastgelegd in het Scholingsplan ZWN, waarin onder meer verwezen wordt naar de mogelijkheid om gebruik te maken van de post HBO-opleiding vrijeschool van de Hogeschool Leiden. Het is van belang dat duidelijk is wat van het personeel verwacht wordt, de mate waarin het personeel hieraan voldoet wordt vastgelegd en regelmatig met de leidinggevende besproken, waarbij gebruik gemaakt wordt van feedback van collega's en leerlingen. Het pedagogisch didactisch handelen wordt onder meer getoetst aan de hand van een door ZWN ontwikkelde Kijkwijzer waarin de elementen denken, voelen en willen zijn opgenomen. Op basis van de Kijkwijzer vindt ieder jaar een interne audit op de ZWN scholen plaats en worden regelmatig visitaties tussen vrijescholen onderling.

6.1 Bevoegd en bekwaam

We streven ernaar dat alle personeelsleden bevoegd, bekwaam en duurzaam inzetbaar zijn. Onbevoegde leraren dienen binnen de wettelijke termijn een bevoegdheid te halen of gaan uit dienst. De scholen hanteren beleid over het begeleiden van nieuwe leraren, hiervoor is onder meer een driejarig, intern opleidingstraject voor beginnende leraren ontwikkeld, een scholingsbeleid (inclusief de post HBO-opleiding van de Hogeschool Leiden) dat zich richt op deskundigheidsbevordering en persoonlijke ontwikkeling en een helder omschreven gesprekscyclus. Hierbij is het mogelijk om gebruik te maken van coaching. In functioneringsgesprekken is ruimte om in te gaan op specifieke wensen van werknemers om zo een tot (meer) levensfasebewust personeelsbeleid te komen dat zich richt op duurzame inzetbaarheid van het personeel.

6.2 Evenredige vertegenwoordiging vrouwen in de schoolleiding

Op het gebied van vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding is een positieve grondhouding om meer vrouwen in de schoolleiding aan te nemen. Vooralsnog is dit evenwicht nog niet bereikt: bij elke nieuwe functie gaat, bij gelijke geschiktheid, de voorkeur uit naar vrouwelijke kandidaten.

6.3 Pedagogisch-didactisch handelen van het personeel

De school heeft beschreven wat op pedagogisch-didactisch vlak van de leraren wordt verwacht: in de notitie Krijtlijnen en in het programma voor nieuwe leraren. We hebben basisvereisten omschreven waaraan alle leraren moeten voldoen. De scholen werken daarnaast onder andere met de vijf rollen van de leraar (gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter). Leidinggevend en

collega's (intervisie) doen lesobservaties (met observatiehandreikingen). De school heeft met een Kijkwijzer aangegeven welke criteria van belang zijn voor een goede les: zowel de 'harde criteria' als lestijd, volledige instructie of zichtbaar differentiëren alsmede de meta-cognitieve aspecten en gedrag zijn hierin opgenomen. In een feedbackgesprek met de leraar wordt ingegaan op de keuze van de lesinhoud, al dan niet gekoppeld aan het leerplan dan wel de methode. Leraren moeten in staat zijn aan te geven waar een keuze voor lesinhoud en werkvormen op is gebaseerd.

In de gesprekscyclus komt het pedagogisch-didactische functioneren nadrukkelijk aan de orde. Daarvoor verzamelt de leraar vooraf feedback van zowel collega's als leerlingen. In het gesprek komen basisvereisten, inzet deskundigheidsbevordering, verbinding met de vrijeschoolachtergronden en de eigen bijdrage aan de (vrije)schoolontwikkeling aan de orde.

7. Financiën

Uitgangspunt is dat de stichting een gezond financieel beleid heeft, waarbij de middelen besteed worden het doel waar ze voor bedoeld zijn: onderwijs. Dit laat onverlet dat de stichting streeft naar een passend gecorrigeerd weerstandsvermogen om tegenvallers op te kunnen vangen.

Onze scholen verzorgen een breed onderwijsaanbod dat voor een klein deel wordt bekostigd uit een ouderbijdrage. De ouderbijdrage is vrijwillig. Uit de ouderbijdrage worden activiteiten bekostigd die voor alle leerlingen beschikbaar zijn. Het niet betalen van ouderbijdrage heeft geen gevolgen voor individuele leerlingen in het extra onderwijsaanbod.

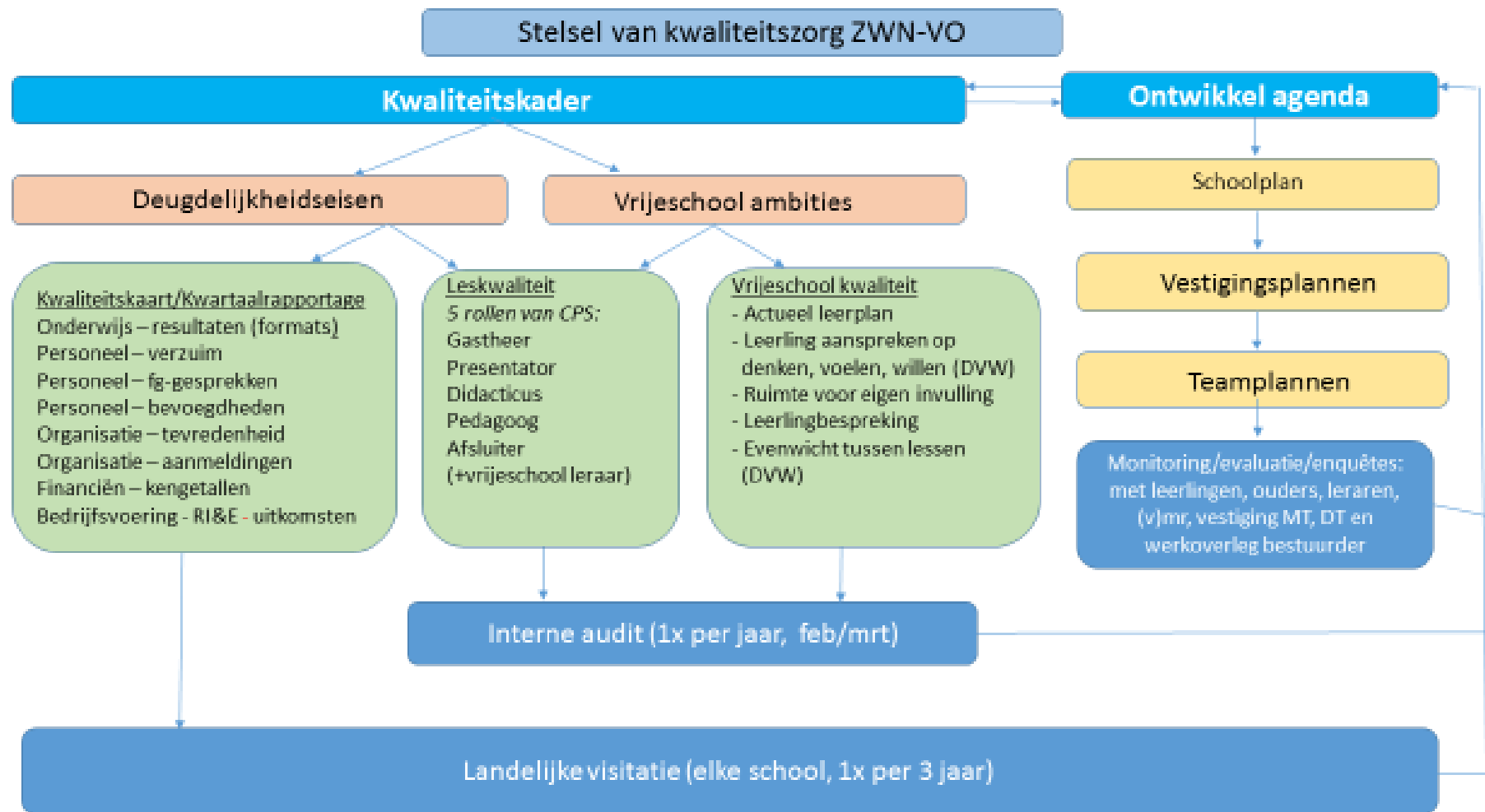
De hoogte van de gevraagde ouderbijdrage en de bestedingsdoelen komt elke school overeen met de oudergeleding van de medezeggenschapsraad en de oudercontactraden. Elke school legt over de besteding van de ouderbijdrage verantwoording af aan de oudergeleding van de medezeggenschapsraad. De ouderbijdrage getuigt van een grote betrokkenheid van de ouders: dit maakt het mogelijk om vrijeschool-specifieke kwaliteit aan te kunnen bieden en is om die reden heel belangrijk.

Onze scholen aanvaarden geen geldelijke of materiële bijdragen indien daar door de gever enige vorm van tegenprestatie wordt gevraagd.

8. Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg valt onder verantwoordelijkheid van de bestuurder. De leerkracht speelt hier een belangrijke rol in. Met de toegenomen noodzaak tot (externe) verantwoording en (daarmee) de noodzaak op sturing om de kwaliteit te monitoren en waar mogelijk te stimuleren is de kwaliteitszorg steeds verder gesystematiseerd en geprofessionaliseerd.

De kwaliteitszorg binnen ZWN is volgens het onderstaande schema ingericht. Uitgangspunt hierbij is dat ZWN voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidseisen en aan de eigen ambities op het gebied van vrijeschoolkwaliteit. De eerste is een harde voorwaarde om de tweede – meest gedragen – ambitie te realiseren.

8.1 Deugdelijkheidseisen

Bij de deugdelijkheidseisen gaat het om de wettelijke verplichtingen: de minimale kwaliteitseisen waar scholen aan moeten voldoen. Deze deugdelijkheidseisen vormen een belangrijke pijler in de vrijeschool kwaliteit (zie schema). Hieronder zijn de afzonderlijke gebieden benoemd.

8.1.1 Onderwijsproces

Bij het onderwijsproces gaat het er om hoe het onderwijs is ingericht en wat daarvan is vastgelegd. Jaarlijks voert ZWN een zelfevaluatie uit om na te gaan of aan alle aspecten voldaan wordt en waar nodig zaken bij te stellen.

Jaarlijks verrichten we binnen de scholen van de stichting een interne audit, waarbij personeelsleden en leerlingen van twee scholen onder leiding van een externe deskundige de derde school auditeren. Hierbij wordt een kijkwijzer gebruikt die door leraren zelf is ontwikkeld, gebaseerd op de 5 rollen van het CPS. De audit richt zich op de deugdelijkheidseisen en op de vrijeschoolaspecten van de les.

De teamleiders beoordelen tevens de leskwaliteit van hun teamleden in het kader van de gesprekscyclus. Ook intervisie is een veel gebruikte methodiek om stil te staan bij de lespraktijk. In het landelijke visitiekader wordt met name ingegaan op de vrijeschool aspecten van het onderwijsproces hoofd (denken), hart (voelen), handen (willen).

8.1.2 Schoolklimaat

Het schoolklimaat is een belangrijke kwaliteit van de vrijescholen: een goed sociaal klimaat is een belangrijke pijler van ons onderwijs. Een onderdeel hiervan is een open houding naar leerlingen en werknemers met een LHBTQ-achtergrond. De scholen hebben in het leerplan v veel elementen verwerkt die bij dragen aan een goed schoolklimaat. Aanvullend dragen werkvormen en activiteiten bij aan het schoolklimaat (ontwikkeling van de docent in relatie tot de vraagstukken waarmee leerlingen de school doorlopen), zoals een gezamenlijke start van het jaar, de wekelijkse pedagogische vergaderingen en de kinderbeprekingen. Deze elementen zijn beschreven in het eerdere genoemde landelijke visiedocument. Samen met persoonsvorming vormt socialisatie (binnen het gedachtengoed van Biesta) de basis van de scholen. Veiligheid en pedagogisch klimaat zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden en tevens uitkomsten. De uitslag van de leerlingenenquêtes laat zien dat dit aspect van de vrijeschool zeer gewaardeerd wordt door leerlingen en ouders.

8.1.3 Onderwijsresultaten

ZWN-breed is het streven dat de onderwijsresultaten boven het landelijk gemiddelde liggen. Leraren, teamleiders, rectoren en bestuurder zijn daar gezamenlijk verantwoordelijk voor. Om gezamenlijk zicht te hebben op de doelen en de realisatie daarvan komen deze aspecten jaarlijks aan bod in speciale werkoverleggen PLUS, , waarmee de ontwikkelingen planmatig gevolgd worden en zo nodig worden bijgestuurd. Uitgangspunt is hierbij dat het eigenaarschap zo veel mogelijk bij de leraren/sectie/vakgroepen ligt en dat zij verantwoording afleggen over de opbrengsten van het onderwijsproces en aangeven welke maatregelen zij – bij afwijking van de norm – willen treffen. De rector verzamelt deze rapportages en levert een samenvatting aan bij de bestuurder met een toelichting. In werkoverleggen wordt de voortgang besproken.

8.2 Vrijeschool ambitie: landelijk kwaliteitskader en visitatie

Een belangrijke opdracht van ZWN is om de jonge mens te helpen om zijn motieven en idealen te verhelderen en te ontwikkelen. Om zicht te krijgen op de kwaliteit van dit aspect is aangesloten bij een landelijk traject voor vrijescholen.

Op landelijk niveau hebben vrijescholen voor het VO een gezamenlijk kwaliteitskader vastgesteld. Het kader beschrijft de vrijeschoolvisie op onderwijskwaliteit beschreven, in aansluiting op het Inspectiekader en de doeldomeinen van Biesta. Dit vormt de basis voor de landelijke visitaties waar de ZWN-scholen aan mee doen. De landelijke VO vrijescholen visiteren elkaar jaarlijks. Na corona is de draad van de visitaties weer opgepakt. . De bedoeling is dat elke school periodiek gevisiteerd wordt. Deze visitaties maken gebruik van de

methodiek van waarderend onderzoek en richten zich op de volgende vragen: wat maakt vrijescholen succesvol op het gebied van socialisatie en subjectwording (doeldomeinen van Biesta), hoe krijgt dit gestalte binnen de school? Waar laten leerlingen en leerkrachten dat zien? Op welke manier kunnen we leren van elkaar? Een wetenschappelijk lid van de Onderwijsraad heeft deelgenomen aan de opstartfase waarin het visitatietraject verder werd ontwikkeld. Scholen van ZWN worden gevisiteerd en medewerkers van ZWN nemen actief deel aan het visitatietraject.

Bijlage 1 Overzicht relevante schooldocumenten

Om de omvang van het schoolplan te beperken wordt hieronder naar relevante documenten binnen de stichting en de afzonderlijke scholen verwezen:

Vrije Scholen Zuidwest Nederland

- A. Stichtingsstatuten
- B. Reglement raad van toezicht, bestuurder en rectoren/schoolleider
- C. Mr-statuut, mr-reglement en vmr-reglement
- D. Klachtenregeling
- E. Examenreglement
- F. Voorgaande schoolplannen ZWN
- G. Beleidsjaarplannen afzonderlijke scholen
- H. Bestuurlijke jaarverslagen en jaarrekeningen
- I. Handboek Personeelszaken en arbeidsvoorwaarden
- J. Veiligheidsplan en gedragscode (met vestiging specifiek deel)
- K. Non-discriminatiecode van vrijescholen (uitgave Vereniging voor vrijescholen)
- L. Scholingsplan
- M. Boekje Identiteit vrijescholen (uitgave Vereniging voor vrijescholen)
- N. Website: www.vszh.nl

Hoofdvestiging Den Haag

- A. Schoolgids
- B. Studiewijzers en PPA / PTA' s
- C. Zorgplan
- D. Jaarplan
- E. Handleiding voor de klassenmentor
- F. Leerlingenreglement
- G. Website: www.vrijeschooldenhaag.nl

Vestiging Rotterdam

- A. Schoolgids
- B. Leerplannen klassen 7 t/ 12
- C. Beleidsplan ambachtelijke stroom
- D. Studiewijzers en PPA / PTA's
- E. Jaarplan
- F. Zorgplan
- G. Handleiding voor de klassenmentor
- H. Begeleidingsplan personeel
- I. Leerlingenreglement
- J. Producten en dienstengids
- K. Website: www.rudolfsteinercollege.nl

Vestiging Leiden

- A. Schoolgids
- B. Leerplan Marecollege
- C. Studiewijzers en PPA / PTA's
- D. Jaarplan
- E. Personeelsmap
- F. Handleiding mentor
- G. Leraar – leerling reglement
- H. Zorgplan Samenwerkingsverband VO/SVO Leiden e.o.
- I. Website: www.marecollege.nl